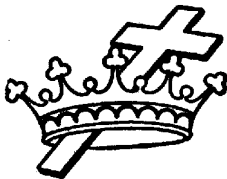

የቤተ
ክርስቲያን
ታሪክ
ባጭሩ

«የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ባጭሩ»»

መግቢያ

የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ግለት ክርስቶስ «ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ ወንጌልንም ስበኩ» ባለው መሠረት ቤተ ክርስቲያን ይህን ትዕዛዝ ለመፈጸም የጻፈችው ታሪክ ነው።

ክርስቲያኖች ይህን ትዕዛዝ በፈጸሙ ቁጥር ቤተ ክርስቲያን ትስፋፋ ነበር። በተረሳበት ጊዜ ግን ባዲስ ኪዳን እንደሚገኘው ቤተ ክርስቲያን ከእውነት ራቀች። ብዙዎች እራሳቸውን እንደ ክርስቲያን የሚቆጥሩ ከእውነተኛው ክርስቲያንነት በመፈቃቸው እናዝናለን። ቢሆንም እውነተኛው ብርሃን ከጥንት ሲወርድ ሲዋረድ እስከኛ ስለደረሰ እንደሰታለን።

፩. የመጀመሪያዎቹ አምስት መቶ ዓመታት።

ከክርስቶስ ትንሣኤ እስከ ጄፂ ዓመታት ድረስ።

የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የሚጀምረው በሐዋርያት ሥራ ነው። በሐዋርያት ሥራ የሚከተለውን እና ገኛለን። (፩) ወንጌል በዓለም ሁሉ እንዲሰበክ ክርስቶስ እንዳዘዘ (የሐዋርያት ሥራ ፩፡፭)። (፪) የመንፈስ ቅዱስ መውረድ (የሐዋርያት ሥራ ፪፡፩—፪)። ትዕዛዙን ለመከተል የሚቻለው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ብቻ ነው። (፫) ደቀ መዛሙርት ከሐዋርያት በስተቀር ወንጌልን ይዘው በስደት ምክንያት ከኢየሩሳሌም ወደ ሰማርያና ይሁዳ እንደ ተሰደዱ (የሐዋርያት ሥራ ፮፡፭—፮፡፪)። (፬) የሳውል ክርስቲያን መሆን (የሐዋርያት ሥራ ፱፡፫—፲፱)። (፭) የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ በአሕዛብ ላይ መውረድ (የሐዋርያት ሥራ ፲)። (፮) ወንጌል ከእስራኤል አገር አልፎ እንደተሰበከ (የሐዋርያት ሥራ ፲፩፡፲፱—፳፮)። (፯) ጳውሎስ የወንጌል መልእክተኛ ስለመሆኑ (የሐዋርያት ሥራ ፲፫፡፩—፲፫)። ከዚህ ቀጥሎ ያለው የሐዋርያት ሥራ ታሪክ አብዛኛው ጳውሎስ በብዙዎች የሮማ ግዛት እንደሰበከና ስለ ወንጌልም እንደት እንደተሳተፈ ይናገራል። ምንም እንኳን በሐዋርያት ሥራ የጳውሎስ አሟሟት ባይነገር ጳውሎስ ስለ እምነቱ በ፶፬ ዓ. ም. በሮማ መሞቱን እናውቃለን።

የሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ ፲፭ ስለ ያክትሪን ለመነጋገር በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ለመጀመሪያው ጊዜ

የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ምክር እንዳደረጉ ይናገራል ። የሐዋርያት ሥራ ስለሌሎች ሕዋርያት ሥራ ብዙ አይነግረንም ። ሆኖም በመጀመሪያው መቶ ዓመታት መጨረሻ ላይ ወንጌል በብዙ እንደተሰበከ እናውቃለን ። የቀድሞዎቹ ክርስቲያኖች እያንዳንዳቸው ምስክሮች ነበሩ ። እያንዳንዱም አማኝ በሄደበት ቦታ ሁሉ ወንጌልን ይሰብክ ነበር ። እግዚአብሔርም እንዲህ እንዲሆን በማቀዱ ወንጌል ተስፋፋቶ ብዙዎች በጌታ በኢየሱስ አመኑ ።

ከሐዋርያት ሁሉ መጨረሻ የሞተው ዮሐንስ ነው ። ይኸውም በጳጳ ዓ. ም. ነው ይባላል ። የዮሐንስ ሞት የመጀመሪያውን የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ክፍል ይዘጋል ።

ማሳሰቢያ ፡ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ያለው ዓ. ም. ሁሉ በኢትዮጵያ አቆጣጠር ነው ። በአውሮጳ አቆጣጠር ለማወቅ የፈለገ ሁሉ ስምንት ዓመት ብቻ መደመር ያስፈልገዋል ።

የሮማ መንግሥት ያመጣቸው ስደት ።

የሐዋርያት ሥራ የሚነግረን የክርስቲያኖች ስደት መጀመሩን ነው ። እስከ ዛሬም ድረስ በሆን ብዙዎች እውነተኛነት ክርስቲያኖች እንደተሰደዱ ናቸው ።

የሮማ መንግሥት ክርስቲያኖችን እስከ መጀመሪያው ፫፻ ዓመታት መጨረሻ ድረስ ስታሳድድ ኖረች ።

በሮማ መንግሥት ክርስቲያኖች ሲያዙ ክርስቶስን እንዲክዱ ይደረጉ ነበር ። እምቢ ቢሉ በጭከና አሰቃይተውና አስረው ይገድሏቸው ነበር ። ብዙዎቹን በሕይወታቸው ሳሉ አቃጠሏቸው ። ግማሾችም ለአንበሶች ተሰጡ ። አንዳንዶቹም ተሰቀሉ ። ሌሎችም አንገታቸውን ለሰይፍ ሰጡ ። በስደቱ ጊዜ የክርስቲያኖች ስብሰባ ቦታ በዋሻ ውስጥ ወይም ሌሊት በአንድ ገላጣ ሥፍራ ላይ ነበር ። ስደት ግን ምንም ያህል በበረታ የቤተ ክርስቲያንን ዕድገት ሊያግድ አልቻለም ።

እውሉስን ያስገደለው ንጉሥ ኔሮ ክርስቲያኖችን ማሳደድ የጀመረው ነው ። ከርሱም በኋላ የተነሡት ነገሥታት ብዙዎቹ አሰቃቂ ስደት አምጥተውባቸዋል ።

አፄ ቄስጦንጢኖስ ።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ አፄ ቄስጦንጢኖስ በጣም የታወቀ ነው ። ለሮማ ጦር ሠራዊት ጄኔራል ነበር ። በኋላ ወታደሮቹ የንጉሥነትን ማዕረግ ሰጡት ። በዚያን ጊዜ ቄስጦንጢኖስ ጄኔራል የነበረው አሁን እስከ ጳንያ ፈረንሳይና እንግሊዝ በሚባሉት አገሮች ላይ ነበር ። ማክስንቲያስ የሚባለው ሰውዬ በኢጣልያና በስሜን አፍሪቃ ባለሥልጣን ነበር ። እነዚህ ሁለት ሰዎች ባለሙሉ ሥልጣንነቱን ለየብቻቸው ለመያዝ ስለፈለጉ

THE EMPEROR CONSTANTINE THE GREAT. (From the Musée de Sculpture, by M. Clarac.)

ዓፄ ቄስጠንጢኖስ ።

ቄስጠንጢኖስ ከማክስንቲያስ ጋራ ለመዋጋት ወታደሮቹን ይዞ ወደ ሮማ ተጓዘ ። የሁለቱም ሰዎች ጦር ሠራዊት በሮማ ከተማ አጠገብ ተገናኙ ። ከጦርነቱ አስቀድሞ

ቄስጠንጢኖስ ማታ በሰማይ ላይ መስቀልና « በዚህ ምልክት ታሸንፋለህ » የሚል ጽሁፍ ታየው ይባላል ። ቄስጠንጢኖስም ማክስንቲያስን አሸንፎ ሥልጣኑን በእጁ ጨበጠ ። የክርስትናን ሃይማኖት ተቀበለ ። በ፫፻፳ ዓ.ም. የሚላንን አዋጅ ሰጠ ፤ ይህም ለሕዝቡ የሃይማኖትን ነፃነትና በተለይም ልዩ ፈቃድ ለክርስቲያኖቹ ሰጣቸው ። ይህ ነገር በዞን በ፩ ዓመቱ አፄ ቴዎዶስዮስ የተባለው የመንግሥቱን ዋና ሃይማኖት ክርስቲያን እንዲሆን አደረገው ።

እንዲህ ሲሆን መንግሥት ክርስቲያኖችን ማሳደድ አቆመ ። ግን ይህ ለቤተ ክርስቲያን ጥሩ አልነበረም ። የስደቱ ጊዜ በሙሉ ልባቸው ክርስቶስን በእውነት የተቀበሉት ብቻ እራሳቸውን እንደ ክርስቲያን ይቆጥሩ ነበር ። ከቄስጠንጢኖስ ጊዜ ጀምሮ ግን ክርስቲያን ተብለው ዓለማዊ ጥቅምን ለማግኘት ሲሉ ልባቸው ገና አረመኔ የነበረ ሁሉ ብዙዎቹ ተጠምቀው የቤተ ክርስቲያን አባላት ሆኑ ።

ቤተ ክርስቲያንም በዚህ ዓለም ሀብት በለጸገች ነገር ግን በመንፈሳዊ ነገር ደኸየች ። ከጥቂት ጊዜም በኋላ ቤተ ክርስቲያን በምታጠፋው ጥፋት የሚቃወሙትንና ለአዲስ ኪዳን ለመታዘዝ የፈለጉትን ታሳድጻቸው ጀመር ።

ብርሃን ያገርዎች ።

በዚህ ጊዜ የእውነተኛው የወንጌል ብርሃን ያገርዎች « ዶናትስቶች » ይባሉ ነበር ። የአረመኔ ዋው ተቃወሙ ። በዚህ ጊዜ ከቤተ ክርስቲያን ተሰደዱ ። ብዙዎቹም ተገደሉ ግን ለጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ታማኞች ነበሩ ።

የሮማ መንግሥት መውደቅ ።

የሮማ መንግሥት ኃይል እየደከመ ስለሄደ በ፪፻፳፰ ዓ.ም. ከምሥራቅ የመጡ አረመኔዎች ወደመንግሥቱ ውስጥ ተሻግረው ገቡ ። ከሰሜንም በኩል የመጡት አገሩን ወረሩ ። ፩፻ ዓመታት ሙሉ የሮማ ወታደሮች ከአረመኔዎቹ ጋር ተዋጉ ። ግን እየተሸነፉ ወደ ጓላቸው ሲያፈገፍጉ በ፪፻፳፰ ዓ.ም. መንግሥቱ ከምዕራብ በኩል በአረመኔዎች እጅ ተያዘ ። በምሥራቅ በኩል ያለው አገር ግን ሳይወረር አንድ ሺ ዓመታት ኖረ ። በዚያን ጊዜ ሁሉ ዋና ከተማው ቀሩስጥንጥንያ ነበር ።

ወራሪዎቹ የክርስትናን ሃይማኖት ስለ መቀበላቸው ።

ከወራሪዎቹ ነገሥታት ብዙዎቹ የክርስትናን ሃይማኖት ተቀብለው ከብዙ ሕዝብ ጋር አብረው ተጠ

መቁ ። ከነኝህ ነገሥታት ሁሉ በጣም የታወቀው ክሉቪስ የሚባለው ነበር ። እርሱም አሁን ፈረንሳይ የሚባለው አገር ያን ጊዜ ፍራንክ የሚባለው አገር ሕዝብ ንጉሥ ነበር ። እርሱም የተጠመቀው በ፪፻፳፰ ዓ.ም. ነው ። ነገር ግን እርሱም ሆነ ሕዝቡ በሙሉ ልባቸው ስላላመኑ የፍራንክ ሕዝብ ክርስቲያን መሆን ቤተ ክርስቲያንን በመንፈሳዊ ነገር በኩል አልጠቀመም ። ቢሆንም ለሮማ ቤተ ክርስቲያን ፖሊቲካዊ ኃይል በጣም ጨምሮላታል ።

የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት መሰብሰብ ።

ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት ነገሮች በተፈጸሙ በት ጊዜ ሁሉ ቤተ ክርስቲያን ያመነችውን በመግለጽና ከብዙ ሓሰተኛ አስተማሪዎች ጋር በመከራከር ላይ ነበረች ። በነዚህ ክርክሮች ላይ የታወቁ መሬዎች ሁለት ዓይነት ነበሩ ። የመጀመሪያዎቹ ከሐዋርያት የተማሩ ነበሩ ፤ ሁለተኛዎቹ ግን የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ነበሩ ። እነዚህም ሐዋርያትን በጭራሽ አላወቁም ።

እነዚህም ጌታ ኢየሱስን የሚወዱ ሰዎች ብዙ መጻሕፍት ጽፈዋል ። ከጻፉትም ውስጥ ብዙዎቹ ጥሩ ነበሩ ። መንፈስ ቅዱስ አዲስ ኪዳንን የጻፉትን ሰዎች እንዳሳሰባቸው እነርሱንም ስላላሳሰባቸው በጽሑፎቻቸው አንዳንድ ስሕተቶች ተገኙ ። ስለዚህ ካልተከ

ራከርን ሃሳባቸውን ልንቀበል አንችልም ። ይኸውም ጽሑፎቻቸው የሚያከራክሩ ናቸው ማለት ነው ። ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ማስተያየት አለብን ።

በዚህ ጊዜ የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ቁጥር ተወሰነ ። በአዲስ ኪዳን የሚገኙት የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት የእግዚአብሔር ቃላት ናቸው ብላ ቤተ ክርስቲያን ስለተናገረች እውነት ነው ማለት አይደለም ። የእግዚአብሔር ቃል የሆነው መጀመሪያውኑ ቢጻፍ ነበር እንጂ ። እግዚአብሔርም ለቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ይህንን ብቻ ገልጿል ። ከጊዜ በኋላ እነዚህ ሁሉ ተሰብስበው ዛሬ እንዳለን ዓይነት አንድ መጽሐፍ እንዲሆኑ ተዘጋጁ ። ብዙ ሌሎች መጻሕፍት እንደ አዲስ ኪዳን መጻሕፍት በመንፈስ ኃይል የተጻፉ ስላልነበሩ ከመጽሐፍ ቅዱስ ቁጥር ውስጥ አልገቡም ።

የሮማ መሪ ነኝ ስለማለቷ ።

ቤተ ክርስቲያን እያደገች ስትሄድ አንዳንድ ከተማዎችም ከሌሎቹ ይበልጥ እየታወቁ ሄዱ ። የነዚህም ከተማዎች ኤጲስ ቆጶስት ከሌሎቹ ይበልጥ ይከበሩ ጀመር ። የሮማና የቀስጥንጥንያ ኤጲስ ቆጶስት ከፍተኛ ያለ ሥልጣን አገኙ ።

የሮማ ኤጲስ ቆጶስት ቤተ ክርስቲያናቸው የተመሠረተው በሐዋርያው ጴጥሮስ ነው ፤ እግዚአብሔር

ርም የሮማን ኤጲስ ቆጶስ በዚህ ዓለም ላይ የክርስቶስ እንደ ራሴ እንዲሆን አሰበ ማለት ጀመሩ ። የሮማም ኤጲስ ቆጶስ ጳጳስ የሚባለውን ስም አግኝቶ የቤተ ክርስቲያን ሥልጣን በእጅ ነው አለ ።

የሮማ መንግሥት ከወደቀች በኋላ ቤተ ክርስቲያን ስላደገች የሮማ ኤጲስ ቆጶስት በልዩ ልዩ መንግሥታት ላይና አብያተ ክርስቲያናትም ላይ ታላቅ ሥልጣን አገኘ ።

የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ስብሰባ ።

በ፫፻፮ ዓ. ም. መካከል አራት ጊዜ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ስለ ዶክትሪን ለመነጋገር ተሰብስበዋል ። ስብሰባውም በተደረገበት ከተማ ስም እየተሰየመ ቀርቷል ።

በ፫፻፲፯ ዓ. ም. በኒቅያ ስብሰባ ላይ ክርስቶስ እግዚአብሔር መሆኑ ታወጀ ።

በ፫፻፳፫ ዓ. ም. በቀስጥንጥንያ ስብሰባ ላይ መንፈስ ቅዱስ እግዚአብሔር መሆኑ ታወጀ ።

በ፬፻፳፫ ዓ. ም. በኤፌሶን ስብሰባ ላይ ሰው በፍጹም በኃጢአት የረከሰ በመሆኑ እራሱን በምንም ዓይነት ዘዴ ሊያድን አለመቻሉ ታወጀ ።

በጀማሪ ዓ.ም. በቃልቂዶን ስብሰባ ላይ ክርስቶስ ሁለት ዓይነት ባሕርያት እንዳሉት ታወጀ ። እነዚህም ሥጋዊና መንፈሳዊ (መለኮታዊ) ባሕርያት ናቸው ።

ይህ ስብሰባ በሚደረግበት ጊዜ ሁሉ ብዙ ምክር ብዙም አለመስማማትና ከስብሰባውም በፊት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ነበረ ። ይህ ሁሉ ስብሰባ ዶክተሪኖችን አላወጣም ። ምክንያቱም ዶክትሪንን የሚሰጠን መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው ። በዚህ ስብሰባ መማከርቱ አዲስ ኪዳን ስለነዚህ ነገሮች ምን እንደሚልና ቤተ ክርስቲያንም ምን እንደምታምን ገለጸ ። በየስብሰባው መማከርቱ በወሰኑት ሃሳብ ላይ የማይስማሙ ሰዎች ነበሩ ። በእስክንድርያ ያሉት ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ መለኮታዊና ሥጋዊ ባሕርያት አሉት የተባለውን አልተቀበለችውም ።

ብርሃን ያገር ።

ፓትሪክ የሚባል አንድ እውነተኛ ክርስቲያንና የወንጌል መልእክተኛ የሆነ መጽሐፍ ቅዱስን የሚከተል ወንጌልን በኢርላንድ በጀጅና በጅጂ ዓመታት መካከል አስተማረ ።

ፓትሪክ አሁን ስኮትላንድ በሚባለው አገር በ፫፻፳፩ ዓ. ም. ተወለደ ። በ፫፻፶፯ ዓ. ም. በዚመቻ

ተማርኮ ወደ ኢርላንድ እንደ ባሪያ ሆኖ ተወሰደ ። ክርስቲያኖች ወላጆች ስለነበሩት (ስላባዊት) እረኛ በነበረበት ጊዜ ስለተማረው እውነተኛ ትምህርት እያሰበ ጌታ ኢየሱስን እንደ መድኃኒቱ አድርጎ ተቀበለ ።

ስድስት ዓመታት ሙሉ ባሪያ ሆኖ ከተቀመጠ በኋላ አምልጦ ወደ ቤቱ ተመለሰ ። ነገር ግን እግዚአብሔር የወንጌል መልእክተኛ ሆኖ ወደ ኢርላንድ እንዲመለስ አዘዘው ። ወላሳ ዓመታት ሙሉ ወንጌልን በዚያች አገር ሰበከ ። ብዙዎችም አረመኔዎች በክርስቶስ አመኑ ። እውነተኛውን ወንጌል የሚያስተምርና ጸሎተኛም ነበር ። እርሱም ያቋቋመው ቤተ ክርስቲያን ራሱን የቻለና በእግዚአብሔር ቃል የተመሠረተ ስለነበረ ጠንካራ ነበር ። የወንጌል መልእክተኛ ቤተ ክርስቲያን ሆኖ ጀጂ ዓመታት የወንጌል መልእክተኞችን ወደ ብዙ አገሮች ልኳል ።

ፓትሪክና የኢርላንድ ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ቃል እንዴት እስካሁን ድረስ እንደቆየና ሁለት ሺ ዓመታት ሙሉ ሲወርድ ሲቀረድ እንደመጣ ልን ይነግረናል ። የእግዚአብሔርን ቃል አጥብቀው የሚይዙ እንደ ፓትሪክ ያሉ ሰዎች በየጊዜው ተነሥተዋል ።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ የመጀመሪያዎቹ ጅጂ ዓመታት ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ታማኝ ስለነበረች እንዴት ታላቅ እርምጃ እንዳደረገች ይነግሩናል ። ቀስ በቀስ ዓለማዊ ነገር በቤተ ክርስቲያን ሲገባ ቤተ ክርስቲያን በዚህ ዓለም ሀብት ባለጠጋና ኃይለኛም ዞነች ። እየበለጠገች በሄደች ቁጥር ከቀድሞው ያነሰ ኮንፈሳዊ ኃይል እየኖራት ይበልጥም ኃጢአተኛ እየሆነች ሄደች ። እግዚአብሔር ግን እውነተኛ ቃሉን የሚጠብቅ ስለሆነ ምንጊዜም ቢሆን የርሱን ቃል የሚያቆዩና የሚያስተምሩ እውነተኞች ክርስቲያኖች አላሳጣም ።

፪. ሁለተኛው ክፍለ ዘመን ።

ከጅጂ ዓ. ም. እስከ ፲፭፻ ድረስ ያሉት ፲ ዓመታት ።

የጦሩ በ፳፻፳ ዓ. ም. ከወደቀች በኋላ ቤተ ክርስቲያን ሥልጣን አገኘች ። የእግዚአብሔርን ቃል ግን ችላ ስላለች መንፈሳዊ ኃይሏ እየተቀነሰ ሄደ ። ከጅጂ-፲፭፻ ባሉት ዘመናት ውስጥ ቤተ ክርስቲያን የዚህን ዓለም ሀብትና ኃይል ለመፈለግ ተነሣች ። በዚህም ጊዜ የመጽሐፍ ቅዱስ ነገር በጭራሽ ሊረሳ ሆነ ። ቤተ ክርስቲያንም በሁሉ ነገር ኃጢአተኛ እየሆነች ሄደች ። ቢሆንም በዚህ ታላቅ ጨለማ ውስጥ እውነተኛ ውንብርሃንና ቃል ይዘው የሚሰብኩ ጥቂቶች ክርስቲያኖች ነበሩ ።

ጳጳሱ ጎርጎርዮስ ቀዳማዊ ከጅጂ፻፱-ጅጂ፻፺፭ ትልቅ ፖሊቲካዊ ኃይል ነበረው ። ከእግዚአብሔር ቃል ያልሆነ አዳዲስ ትምህርት አመጣ ። ቀድሞም የነበረውን አጠነከረ ። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው ።

፩. — ቅዱስ ቁርባን የክርስቶስ መስዋዕትነት ድጋሚ ነው ።

፪. — የሞቱ ጻድቃን በሕይወት ያሉትን ሰዎች ለመርዳት ይችላሉ ። ወደ ጻድቃንም መጸለይ ይገባል ።

፫. — በመንግሥተ ሰማይና በገሃንም እሳት መካከል የሆነ ልዩ ቦታ አለ ። ሰዎች ከሞቱ በኋላ ወደዚያ ቦታ ሄደው ከኃጢአታቸው እስኪነጹ ድረስ መከፈ እየተቀበሉ ቆይተው በኋላ ወደ መንግሥተ ሰማይ ይገባሉ ። እነዚህም ዶክትሪኖች በጦሩ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን በጣም ስለጠበቁ እስካሁን ድረስ ጸንተው ይኖራሉ ።

የእስላም ሃይማኖት አነሳስና እደግት ።

በጅጂ፻፳ ዓ. ም. በአረብ አገር መካከል በሚባል ቦታ አንድ ሰው ተወለደ ። የዚህም ስው ትምህርት እስካሁን ድረስ የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት እንደተቃወመ ይኖራል ።

መሃመድ የአብርሃም ልጅ ከነበረው ከእስማኤል ዘር ነበር ። ነጋዴ ሆኖ ሳለ ከብዙ አይሁዶችና ክርስቲያኖች ጋር ይገናኝ ነበር ። ነገር ግን እነዚህ ያገኛቸው ክርስቲያኖች ከእግዚአብሔር ቃል በጣም ርቀው ስለነበሩ እውነተኛነት ክርስቲያኖች አልነበሩም ።

መሃመድ በተወለደበት ዘመን አረቦች ልዩ ልዩ ጣዖታትን ያመልኩ ነበር ። እርሱም ሰዎች ጣዖትን ሲያመልኩ ለማየት አልወደደም ። ከመልአኩ ገብርኤል ራዕይ ታይቶኛል ይል ጀመር ። እርሱም ያስተማረው ትምህርት እስላሞች የእግዚአብሔር ቃል ነው በሚሉት ቁራን በሚባለው መጽሐፍ ይገኛል ።

መሃመድ ያስተማረውን ትምህርት በመካ ስላልተቀበሉት ከነተከታዮቹ አባርረውት በጁ፻፲፬ ዓ. ም. ወደ መዲና እንዲሸሽ አስገደዱት ። እስላሞች ዓመታትን መቀላጠር የጀመሩት መሃመድ ከመካ መሸሽ ከጀመረበት ጊዜ ጀምሮ ነው ። በመዲና ብዙ ተከታዮች አግኝቶ በጁ፻፳፪ ዓ. ም. ከብዙ ወታደሮች ጋር ወደ መካ ተመልሶ በጦርነት ማረካት ። ብዙዎችንም የጣዖት መስገጃ ቦታዎችን አጠፋ ።

በጁ፻፳፬ ዓ. ም. መሃመድ ሞተ ግን ተከታዮቹ የጀመረላቸውን ዘመቻ ቀጠሉ ። በሚቀጥሉት መቶ ዓመታት ውስጥ አረቦች የመሃመድን ትምህርት በብዙ

ቦታ አዳረሱ ። ይህንንም አብዛኛውን ጊዜ ለማድረግ የቻሉት በጦርነት ነው ። እሥራኤልን ፣ ትንሹ እስያን ግብጽና ሰሜን አፍሪቃን በእጃቸው ያዙ ። ከጁ፻፲፬—ጁ፻፲፯ ዓ. ም. ድረስ እስክንያን ወረሩ ። ወደ ፈረንሳይ ገብተው በጁ፻፳፬ ዓ. ም. ቱር በሚባል ቦታ ታላቅ ጦርነት አደረጉ ። ሻርል ማርቲል የተባለው መሪ ድል አድርጎቸው አውሮጳን ከእስላም እጅ አዳናት ።

ከጁ፻፳፬ ዓ. ም.—ጁ፻፳፬ ዓ. ም. በነበሩት ዓመታት በክርስትና ሃይማኖት ላይ የተገኘው ድል ትልቅ ነበር ። በሰሜን አፍሪቃ የነበረው ቤተ ክርስቲያን ድራሹ ጠፋ ። በሌላም ቦታ ያለው ሁሉ በጣም ደክመ ። የእስላም አገሮች የሆኑት ሁሉ የክርስትና ሃይማኖት በምሥራቅ በኩል እንዳይስፋፋ አገዱ ።

ምዕራባዊና ምሥራቃዊ ቤተ ክርስቲያናት ።

የምዕራብ መንግሥት በ፪፻፳፰ ዓ. ም. እንደ ወደቀ ዋና ከተማው በቀስጥንጥንያ የነበረው የምሥራቅ መንግሥት በወራሪዎች እጅ አልገባም ። በቢሆንም ብዙዎቹን አገሮች እስላሞች ማርከዋቸዋል ። የምሥራቃዊው ቤተ ክርስቲያን ቋንቋ ግሪክ ነበር ፤ አልተለወጠበትም ። ይኸውም ቤተ ክርስቲያን አሁን የግርክ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ወይም የግሪክ ምሥራቃዊ ቤተ ክርስቲያን ይባላል ።

በምዕራብ በኩል ደግሞ የቀድሞዎቹ የማውያን ቁጥር ከሰሜን መጥተው ከወረሩት ጀርመኖች ቁጥር በጣም ያነሰ ሆኖ ተገኘ ። ወራሪዎቹ የሮማን የክርስትና ሃይማኖት ተቀበሉ ። በሮማም ሲነገር የነበረው ቋንቋ ላቲን የተባለው የቤተ ክርስቲያኑ ቋንቋ ሆነ ። ይኸም ቤተ ክርስቲያን የላቲን ምዕራባዊ ቤተ ክርስቲያን ይባላል ።

እስከ ሺግጂ ዓ. ም. ድረስ ሁለት ቦታ ሆኑ እንጂ ምዕራባዊና ምሥራቃዊ ቤተ ክርስቲያን ትምህርታቸው አንድ ዓይነት ነበር ። ነገር ግን በዚያን ዓመት ሮማ በነበረው ጳጳስና ቀስጥንጥንያ በነበረው ፓትረክ ክርክር ተነሥቶ ሁለት ልዩ ልዩ ቤተ ክርስቲያናት እንዲሆኑ አደረጋቸው ።

የጳጳስና ኃይል ።

በሮማ የነበሩት ጳጳሳት ኃይል እያገኙ ሄዱ ። በጂዩጂ ዓ. ም. የፍራንክ ሕዝብ ንጉሥ ፔፒን የተባለው ለመንገሥ ከጳጳሱ ፈቃድ ጠይቆ አገኘ ። ከዚያ ወዲያ ይህ ታሪክ ጳጳስ ነገሥታትን ለመሾምና ለመሸር እንደሚችል ማስረጃ ሆነ ። ከ፫ ዓመት በኋላ ፔፒን ወታደሮቹን ይዞ ወደ ኢጣልያ ወስዶ የሉምባርዲን ሕዝቦች ከመሬታቸው ለጳጳሱ እንዲሰጡ አስገደዳቸው ። በዚህ ዘዴ ጳጳሱ ምድራዊ ንጉሥ ሆነ ።

በጂዩጂ ዓ. ም. ሻርለማኝ በምዕራብ አውሮጳ ብዙ አገሮች ያዘ ። በጂዩጂ ዓ. ም. ጳጳሱ ለሮማውያን ንጉሥ እንዲሆን ዘውድ ደፋለት ። ሻርለማኝ ሕግጋትን የደነገገ ትምህርት ቤቶችንም የከፈተ ጥሩ ንጉሥ ነበር ። ለጳጳሱም ወዳጁ ስለነበረ የጳጳሱ ኃይል እጅግ እየበዛ ሄደ ።

ቤተ ክርስቲያን ።

ምንም እንኳን የቤተ ክርስቲያን ፖሊቲካዊ ኃይል እየበዛ ቢሄድ ከአዲስ ኪዳን ቃል እየራቀች መሄዷ ደግሞ አልቀረም ። ቆይቶ የቤተ ክርስቲያን ሥልጣን ከአዲስ ኪዳን ሥልጣን ይበልጣል ተባለ ። በክርስቶስ ብቻ መዳን ቀርቶ ደኅንነት የሚገኘው በጥምቀትና የቤተ ክርስቲያን አባል በመሆን ነው ተብሎ ብዙዎች የአዲስ ኪዳን ዶክትሬኖች ተረሰተው ብዙዎች አዳዲስ ዶክትሬኖች ተጻፉ ። የቤተ ክርስቲያንም ቅዳሴ ሕዝቡ በሚያውቀው ቋንቋ መሆኑ ቀርቶ በላቲን ሆነ ። ጳጳሱም ሕዝቡ በሚያውቀው ቋንቋ እንዳይቀደስ ከለከለ ። መጽሐፍ ቅዱስም ሕዝቡ በሚያነበው ቋንቋ እንዳይተረጎም ተከለከለ ።

የቤተ ክርስቲያን ማዕረግ ፤ ጳጳስናውም እንኳን ሳይቀር ለትርፍ ሊባል ይገዛና ይሸጥ ጀመር ። ብዙዎች የአብያተ ክርስቲያናት መሬቶችና ጳጳሳት በጣም ክፉ ሰዎች ነበሩ ።

ከሌሎችም ይበልጥ ኃይማኖተኞች የነበሩ አንዳንድ ሰዎች ወደ እግዚአብሔር መቅረብ የሚቻለው ከዓለም በመፈቅ ነው ብለው አሰቡ ። እነዚህም ሰዎች ገዳማትን እየሠሩ ይመነኩሱባቸው ጀመር ። ግን እዚያም ቢሆን ኃጢአት ገዥ ሆነና ብዙዎች ገዳማት የከፋት መኖሪያዎች ሆኑ ።

የጳጳስና የንጉሥ ግጭት ።

በሺጃጅ ዓ. ም. በጳጳስና በቅዱስ የሮማ መንግሥት ንጉሥ መካከል ጠብ ተነሣ ። ይኸውም የቤተ ክርስቲያንን አለቆች የሚሾመው ንጉሥ መሆን አለበት ወይም ጳጳሱ ብቻ ይሁን በማለት የተነሣ ጠብ ነበር ። ይህንንም ለይቶ ለማወቅ በጣም አስፈላጊ ነበር ። ምክንያቱም ይህን ሹመት ለሰጣቸው ሰው በገንዘባቸውና በወታደርም ቢሆን መርዳታቸው ስለማይቀር ብዙ ኃይል ይገኝበታል ። ስለዚህ ይህን ሹመት የሚሰጥ ኃይለኛ እንደሚሆን የታወቀ ነበር ። በሺጃጃጅ ዓ. ም. አንድ ውል ተዋዋሉ ። ግን ቢሆንም ጠቡን ምንም አላበረደውም ። ከጳጳሱም ሆነ ከንጉሡ አንዳቸው በመንግሥቱም በቤተ ክርስቲያኑም ላይ ሙሉ ሥልጣኑን በእጁ እስኪያገባ ድረስ ሁለቱም አልተደሰቱም ።

እኛሱ ከሁሉም ይበልጥ ኃይል ያገኘበት ጊዜ በሺጃጃጅ ዓ. ም. ነው ። በዚያን ጊዜ ብዙ ነገሥታት ለጥ ብለው ተገዙለት ።

የመስቀል ጦርነት (ክሩሴድ) ።

በሺጃጅ ዓ. ም. ምሕረትና በሺጃጃጅ ዓ. ም. መካከል ክሩሴድ የሚባለው ሲደረግ ነበር ። ሃሳባቸውም በቅድስት አገር በሚኖሩ ክርስቲያኖችና መናጥች ላይ ጉዳት በደረሰባቸው እስላሞች ላይ ብድር ለመመለስ ነበር ። እንዲሁም ደግሞ እስላሞች ይዘዋቸው የነበሩትን አንዳንድ ለክርስቲያኖች ቅዱስ የሆኑትን ቦታዎች መልሰው ለመውሰድ ነበር ። ለዘጠና ዓመታት ያህል ክርስቲያኖች ኢየሩሳሌምን ያዙ ።

በጠቅላላ ስናየው ግን ለክሩሴድ ለሄዱት ያለቡት አልተሳካላቸውም ። እነርሱን ስናይ ቤተ ክርስቲያን ምን ያህል ከእግዚአብሔር ቃል እንደፈቀች እናያለን ። ክሩሴዶች የተነሡት እስላሞችን ለመቅጣት ነበር እንጂ ወደ ክርስቶስ ሊመልሷቸው አልነበረው ። በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ሳይሆን በጦር ኃይሎች ተመኩ ። ሆኖም አንዳንድ ጥሩ ሥራ ሠርተዋል ። ከብዙዎቹ የእስላም አገሮች ጋር ተዋውቀው ስለነርሱ ወሬ በአውሮጳ ነዝተዋል ። ይህም በመደረጉ ለእስላሞች የወንጌል መልእክተኞች ሆነው ለመሄድ አንዳንዶች አስበዋል ።

ብርሃን ያገር ።

ሬይመንድ ለል የሚባል ለክሩሴድ ከሄዱት ሰዎች ውስጥ የአንደኛው ልጅ ነበረ ። ይህም ልጅ በእ

በአንድ አገር የተወለደና በጣም ባለጠጋ ነበር ። ግን ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ ግል መድኃኒቱ አድርጎ በተቀበለ ጊዜ ሀብቱን ሁሉ ተወው ። እግዚአብሔር ወንጌልን በእስላም አገር እንዲሰበክ ስለፈለገ ይህ ልጅ የአረብኛ ቋንቋ ማጥናት ጀመረ ። የአገሩ መንግሥት መሥሪያ ቤቶችና አብያተ ክርስቲያናት ሊረዱት ስላልፈቀዱ ብቻውን ወደ ሰሜን አፍሪቃ ሄዶ ወንጌልን ይሰበክ ጀመር ። ሦስት ጊዜ ወደ እስላም አገር ሄዶ ወንጌልን ከሰበክ በኋላ እስላሞች በድንጋይ ወግረው ገደሉት ። የሞተውም በሰማንያ ዓመቱ ነው ።

እንዲሁም አለ « ጌታ ሆይ፡ፈሴን፤ ባለቤቴን፤ ልጆቼንና ያለኝን ሁሉ የምሰጠው ላንተ ነው ። » እርሱ እውነተኛ ክርስቲያን ነበር ። ቤተ ክርስቲያንም ወታደሮችዋን ሰይፍ አስታጥቃ ከመሄድ ይልቅ እውነተኛውን ወንጌል ለእስላሞች ብትወስድ ኖሮ ምን ያህል እንደሚፈጸም ራሷም ራይመንድ ለል በሕይወቱ ገልጾልናል ።

የቤተ ክርስቲያን ኃይል ማነስ ።

በ፲፫ኛው መቶ ዘመን ጳጳሳት በነገሥታት ላይ ያላቸው ኃይል አያነስ ሄደ ። በመንግሥት ሥራ ውስጥ ጳጳስ መግባት የለበትም ብለው ሰዎች መጨቃጨቅ ጀመሩ ።

ከ፲፫፻፩ ዓ. ም. — ፲፫፻፳፰ ዓ. ም. ድረስ ጳጳሳት በፈረንሳይ ነገሥታት ይገዙ ጀመር ። በሮማም መኖራቸውን ትተው በፈረንሳይ አገር ባለው አቪዮ በሚባለው ቦታ እንዲኖሩ ተገደዱ ።

አይሁዶች ተማርከው በባቢሎን ለሰባ ዓመታት እንደኖሩ እንደሁም እነዚህ ያን ያህል በአዲሱ መኖሪያቸው ስለኖሩ የባቢሎን ምርክ ተባለ ። (መጽሐፈ ነገሥት ካልእ ሸ፩ ፡ ፩ — ፳፩ ።)

በ፲፫፻፳ ዓ. ም. ሌላ ጳጳስ በሮማ ተቀብቶ ለአርባ ዓመታት ያህል ሁለቱ ጳጳሳት ጥለኞች ሆነው ኖሩ ። እንዲያውም አንድ ጊዜ ሦስት ሆነው እያንዳንዳቸው ጳጳሱ እኔ ነኝ አያሉ ይናገሩ ነበር ።

በዚህ ጊዜ ጳጳሳት የሚኖሩት በጣም የተደላና ምሽት ያለው ኑሮ ነበር ። እነርሱ ግን ከእግዚአብሔር ቃል ርቀው በመሄዳቸው ክፉዎች ነበሩ ። ቤተ ክርስቲያን ካወጣችው ልዩ የሃይማኖት አስተያየት የነበረውን ሰው ሁሉ መፍረጃ ብለው ጳጳሳት ኖርድ ቤቶችን በአብያተ ክርስቲያናት አጠገብ አሠሩ ። ቤተ ክርስቲያኒቱና ትምህርቷን ተቃውሞ የተገኘ ሰው ሁሉ በሞት ወይም በእስራት ይቀጣ ነበር ።

በዚህ ጊዜ ምናልባት ከሁሉም ይበልጥ በጳጳሳትና በቀሳውስት ላይ የተገኘባቸው ጥፋት ሰዎች መጽ

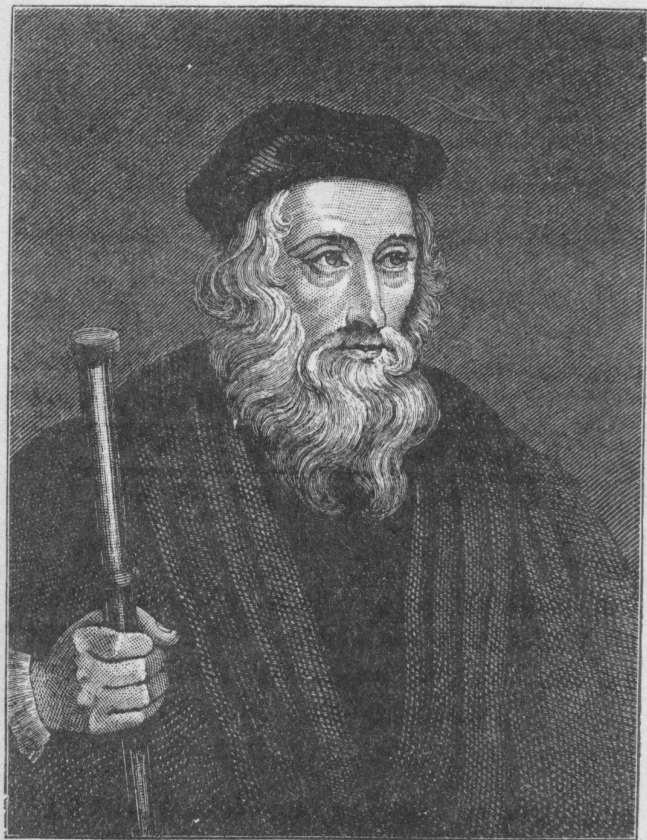
ሐፍ ቅዱስን እንዳያነቡ መከልከላቸው ሳይሆን አይቀርም ። የእግዚአብሔርን ቃል ያለማወቅ በቤተ ክርስቲያን ይህን ታላቅ ጨለማና ኃጢአት አመጣ ።

በ፲፫ኛው መቶ ዘመን አንዳንድ መነከሳትና ሌሎችም ሰዎች ቤተ ክርስቲያን በምትሠራው ሥራ በብዙ በኩል ተሳስታለች ይሉ ጀመር ። እንደዚህም እርሷን የተቃወሙትን አስተማሪዎች ብዙዎቹን እስከ ሞት ድረስ አሳደደች ። ነገር ግን ምንም ዓይነት ስደት የእግዚአብሔርን ቃል ሊያጠፋው ስለማይችል ትምህርቱ እየተስፋፋ ሄደ ።

ሁለት ብርሃን ያገርዎች ።

በእንግሊዝ አገር የነበረው ጆን ዊክሊፍ የሚባለው ለእምነት ዋናው ሕግ የሚገኘው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ነው እንጂ በቤተ ክርስቲያን እንዳልሆነ ፤ ደግሞም መጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች በሚያውቁት ቋንቋ መጻፍ እንዳለበት ማስተማር ጀመር ። ተርጉሞም ተከታዮቹ ሕዝቡን እንዲያስተምሩና የእግዚአብሔርን ቃል እንዲሰጧቸው በየገጠሩ ሁሉ ላከቸው ።

በጀርመን አገር ይኖር የነበረው ጆን ኸስ የሚባለው ሰው የዊክሊፍን ጽሑፍ አንብቦ ትምህርቱን ተቀበለ ። የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን የቅጣት

ԶՆ ՊԵՂԱՆ Խ

ክርስቲያኖችን በወንጌል ምክንያት በሚያሰቅቅ ሁኔታ በአሳት ሲያቃጥሏቸው ።

ማሳጠሪያ ወረቀት ጽፋ መሸጧ ስጌተት መሆኑን አስተማረ ። የሚሞተው ሰውዬ በገሃነም እሳትና በመንግሥተ ሰማይ መካከል በሆነ ቦታ ከኃጢአት እስኪነፃ ድረስ ሥቃይ ይቀበላል ተብሎ ቀድሞ ወጥቶ በነበረው ትምህርት ላይ አሁን ደግሞ ሰውዬው በዚያ ቦታ ብዙ ጊዜ እንዳይቆይ የቅጣት ማሳጠሪያ ወረቀት በጳጳሱ ተጽፎ በቤተ ክርስቲያኑ ይሸጥ ነበር ። ይህም ዘዴ ለቤተ ክርስቲያን ብዙ ገንዘብ አገባ ።

ቤተ ክርስቲያንም ጆን ኸስን ይዛ በእሳት አቃጠለችው ። ትምህርቱ ግን ምንም እንኳን በኸስ ስደት ቢመጣበት ብዙ ተከታዮች አግኝታ ተስፋፋች ።

የግሪክ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያንና የምሥራቅ መንግሥት ።

የግሪክ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ከሮማ ቤተ ክርስቲያን በዶክትሪን ልዩነት ምክንያት ከተለያዩች በኋላ የቱርክ እስላሞች ያጠቁት ጀመር ። ከምዕራብ ቤተ ክርስቲያን አርዳታ ለማግኘት ሞከሩ ። ግን በልዩነት ምክንያት ምንም አርዳታ አላገኙም ። በፒዲዳጋፎ ዓ. ም. ቀላስጥንጥንያ በቱርኮች ተማርክ የግሪክ ቤተ ክርስቲያን በእስላሞች ትገዛ ጀመር ።

ጠቅላላ መግለጫ ።

በገጅኛው መቶ ዘመን ቤተ ክርስቲያን በሁለት ክፍል ተከፈለች ። እነዚህም የምሥራቅ ግሬክ ቤተ ክርስቲያንና የምዕራብ ሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ናቸው ። ቤተ ክርስቲያን ፖሊቲካዊ ኃይሏና ሀብቷ እየሰዘ ሲሄድ እንዲሁም ደግሞ መንፈሳዊ ኃይሏ አለመጠን እየቀዘቀዘ ሄደ ።

ቤተ ክርስቲያን በገጅኛው መቶ ዘመን ወንጌልን ያደረሰችበትን ቦታ በጅኛው መቶ ዘመን ካደረሰችበት ቦታ አያልፍም ። ክርስቶስ ወንጌልን በዓለም ሁሉ ስበኩ ያለውን ትዕዛዝ ረሳች ። ገና በግሥገሳ ላይ ለነበረው ለእስላም ሃይማኖት ብዙ መሬትን ገብራለች ።

በሆንም ቅሉ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አንዳንድ ነገር መታደስና ሁሉም ወደ እግዚአብሔር መመለስ እንደሚያስፈልገው የገባቸው ጥቂቶች ሰዎች ነበሩ ። ቤተ ክርስቲያን ትልቅ እርምጃ ልታደርግ መዘጋጀቷ ነበር ።

፩. የቤተ ክርስቲያን ግቅናት እስከ ዛሬ ድረስ ።

ከገጅኛው መቶ ዘመን እስከ ዛሬ ድረስ ።

ምንም እንኳን ሕዝቡ ኃጢአት እንዳይሠራ ለማድረግ ባይቻል ስለ ኃጢአትና ስለሚያመጣውም

ቅጣት ቤተ ክርስቲያን በየጊዜው ታስተምር ጀመር ። ጥምቀት ቁርባንና ቀኖና መግባት (ፕነንስ) ያድናል ብላ ታስተምር ጀመር ።

ቀኖና መግባት የሚገባው ሰውዬው ኃጢአቱን ለቂስ ተናዘ አንድ ዓይነት ቅጣት ሲቀበል ነው ። ይህም ቅጣት ባለቀ ጊዜ ቂሱ ፍትሐት ያደርግለታል ። ኃጢአት የሠራው ቅጣቱን በመቀበል ፈንታ ገንዘብ ከፍሎ ነፃ ሊሆን ይችላል ። ይህንንም ባደረገ ጊዜ ከኃጢአቱ ቅጣት መጻኑን የሚያረጋግጥ የምሕረት ወረቀት በጳጳሱ ተፈርሞ ይሰጠዋል ። ይህንንም ወረቀት ባለቤቱ ለራሱ ፤ ለዘመዶቹና ለወዳጆቹ ወይም ደግሞ የሞቱት ዘመዶቹ ከቅጣት ቦታ ቶሎ እንዲወጡ እንዲሁም ደግሞ ወደፊት ኃጢአት ሊሠራ አስቦ እንደሆነ ቅጣቱን እንዳይቀበል መጀመሪያ የመሕረት ወረቀት ሊገዛ ይችላል ።

የምሕረት ወረቀት በሕዝቡና በቤተ ክርስቲያንም የተወደደ ሆነ ። ሕዝቡ የወደደው ከኃጢአት ቅጣት ለመውጫ ቀላል ብልሃት ሲሆን ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ብዙ የገንዘብ ገቢ ማግኘቷን ነበር ። በ፲፭፻፶፬ ዓ. ም. ተትዙል የሚባል መነኩሴ የምሕረት ወረቀት በጀርመን አገር ይሸጥ ነበር ።

ብርሃን ያገርዎች ።

በዚህ ጊዜ ማርቲን ሉተር የሚባል የጀርመን መንኲሴ ስለ ኃጢአቱ በነፍሱ ውስጥ ትልቅ ጦርነት ያደርግ ነበር ። ሁሉንም ዓይነት መልካም ምግባር ሞክሮ የዘላለምን ሕይወት እንደማይወርስ አወቀ ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሮሜ ፩ ፡ ፲፯ « ጸድቅ በእምነት ይኖራል » የሚለው በልቡ ጠልቆ ክርስቶስ በመስቀል ላይ በፈጸመው ሥራ እንጂ ሰው በምግባሩ ለመጽደቅ እንደማይችል አወቀ ። በዚህ ጊዜ ሉተር ከላይ ተወለደ ።

በኋላም ሉተር መጽሐፍ ቅዱስን ሲያጠና በቤተ ክርስቲያን ብዙ ስሕተት እንዳለ ተገነዘበ ። የምሕረት ወረቀት መሸጥ በተለይ በጣም ስሕተት መሆኑን አወቀ ። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ከኃጢአት ለመዳን የሚቻለው በክርስቶስ በማመን ብቻ እንደሆነ ስለሚያስተምር ነው ። ደኅንነትን ለመግዛት ስለማይቻል ሕዝቡ ሁሉ እንደሚታለል አወቀ ። የምሕረት ወረቀት ስሕተት መሆኑን ለማስረዳት ዘጠና አምስት ምክንያቶች ጽፎ ዊተምበርግ በሚገኘው ቤተ ክርስቲያን በር ላይ ለጠፈ ። ሌሎች ሰዎች የማርቲን ሉተርን ምክንያቶች አትመው ካደረሱ በኋላ በሞላው በጀርመን አገርና በውጭ አገሮችም ይነበብ ጀመር ። ብዙ ሰዎች ቤተ ክርስቲያን ማቅናት እንደሚያስፈልጋት ስለሚያውቁ የማርቲን ሉተር ጽሑፍ ብዙ ደጋፊ ወዲያውኑ አገኘ ።

ማርቲን ሉተር በዊተንበርግ ከተማ ወንጌልን ሲሰብኩ ።

ጳጳሱ መጀመሪያ የሉተር ትምህርት አስፈሪ አልመሰለውም ነበር ። የሉተር ደጋፊዎች ግን እየበዙ ሲሄዱ ጳጳሱንም የሚቃወሙት ያን ያህል ሆኑ ።

በ፲፭፻፲፩ ዓ.ም. ሉተርና ኤክ የሚባል ሰው ጳጳስ ከሁሉ ይበልጣልን ወይስ አይበልጥም በሚል አርእስት ተነሥተው በሰው ፊት ተከራከሩ ። ሉተር ጳጳስ ሥልጣን የለውም ስላለ እርሱና የክቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ምንጊዜም እንደማይታረቁ ተረጋገጠ ። ጳጳሱም ከክቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ወገዘው ፤ ሉተርም የግዝቱን ወረቀት በእሳት አቃጠለው ።

ከዚያ ወዲያ ወርምስ በተባለ ከተማ ስብሰባ ተደርጎ በሕዝቡ መካከል ሉተር በፊት ሲያስተምር የነበረውን በሕዝብ መካከል እንዲክድ ንጉሡ ሉተርን እንዲያስጠራው ጳጳሱ ለመነው ። ሉተርም አልክድም ስላለ የሚገደል መሰለው ። ግን ተለቆ በሳክሶን መስፍን ዘንድ አስር ወር ተሸሸገ ። እዚያም በተሸሸገበት ጊዜ ውስጥ አዲስ ኪዳንና ከብሉይ ኪዳንም አንዳንድ መጻሕፍትን ወደ ጀርመንኛ ተረጉመ ።

በዚያን ጊዜ ሉተርና ተከታዮቹ ከሮማ ቤተ ክርስቲያን በፍጹም ልዩ የሆነ ቤተ ክርስቲያን አቋቋሙ ። በሰሜን አውሮጳ ያለው አገር አብዛኛው ፕሮቴስታንት ሆነ ። « ፕሮቴስታንት » ማለትም « ተቃዋሚ » ማለት ነው ። ማርቲን ሉተርና ተከታዮቹ የክ

ቶሊክን ቤተ ክርስቲያን ትምህርትና ልምድ ስለተቃወሙ « ፕሮቴስታንት » ወይም « ተቃዋሚዎች » የሚባል ስም አገኙ ።

ቤተ ክርስቲያን እንዲቃና የረዱ መሬዎች ብዙ ስለሆኑ የሁሉንም ታሪክ በዝርዝር ለመጻፍ ቦታ ስለሌለን ከረጅሙ በአጭሩ እንጽፈዋለን ።

በስዊስ አገር የሚኖር ዝዊንግሊ የሚባለው ሰው የሉተርን ትምህርት ስለተቀበለ በአገሩ ውስጥ ባለው ዙሪክ በሚባለው ከተማ ያለውን የክቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ተቃወመ ። በዚያም ቦታ ያሉት ብዙዎች ፕሮቴስታንት ሆኑ ። ከዚያም በኋላ በስዊስ አገር በክቶሊክና በፕሮቴስታንት መካከል ጦርነት ተነሥቶ ለፕሮቴስታንት ወታደሮች አስተማሪ የነበረ ዝዊንግሊ በጦርነቱ ውስጥ ሞተ ።

ፈረንሳዊው ዮሐንስ ካልቪንም የፕሮቴስታንትን ሃይማኖት የተቀበለ ነበር ። ከስዊቱ የተነሣ ወደ ስዊስ አገር መሸሽግ ይሆነበት ። በ፲፭፻፳፮ ዓ.ም. የፕሮቴስታንትን ሃይማኖት የሚገልጽ አንድ ጠቃሚ መጽሐፍ ጻፈ ። ይህም መጽሐፍ በጣም ጥሩ ስለነበረ ብዙዎች አገሮች የፕሮቴስታንትን ሃይማኖት ተቀበሉ ።

ካልቪን በጄኔቫ ከተማ እየሠራ ለፕሮቴስታንት ሃይማኖት መሪ ሆነ ። በጣም አዋቂ ሰው ስለነበረ

ካልቪን የተባሉት ወንጌላዊ በጄኔቫ ከተማ በብዙ ለግፋጦሩ ሕዝቦች ወንጌልን ለሰበኩ ሠ

እስከ ዛሬ ድረስ እንኳን የሚታመኑባቸው ዶክተሪኖችና የቤተ ክርስቲያን አገዛዝ እንዴት መሆን እንደሚገባው መጻሕፍት ጻፈ ። ቤተ ክርስቲያን በመንግሥት ሥራ መግባት እንደሌለበት አጽንቶ ተናገረ ። ካልቪን በአብዛኞቹ አውሮጳ አገሮች ተከታዮች ነበሩት ።

በስኮትላንድ አገር የተወለደው የሐንስ ኖክስ የሚባለው ሰው ወደ ጄኔቫ ሄዶ ሳለ የካልቪንን ትምህርት ተቀበለ ። ወደ ስኮትላንድ ተመልሶ በሰበክ ጊዜ በአገሩ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ተቃናች ። የሐንስ ኖክስ አብዛኛውን በደክመበት ሥራ ዛሬ ፕረስቢይቴርያን የሚባሉ አብያተ ክርስቲያናት አሉ ።

ውልያም ቲንደል የሚባለው ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስን በየጊዜው ሲነገርበት ወደነበረው ወደ እንግሊዝኛ ተረጎመ ። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በነበሩት ጠላቶቹ ተገደለ ። ግን በእንግሊዝ አገር የቤተ ክርስቲያንን መታደስ ለማምጣት በጣም የረዳው የእርሱ ትርጉም ነው ።

የእንግሊዝ አገር ።

በእንግሊዝ አገር የነበረው የቤተ ክርስቲያን መቃናት ከነገሥታት ጋር የተያያዘ ነበር ። ንጉሥ ሄንሪ ስምንተኛው በእንግሊዝ አገር ለሚገኘው ቤተ ክርስቲያን በጳጳሱ ፈንታ ፊሱን መሪ አደረገ ። ከጥቂት ጊዜ

በኋላ አንዳንድ ዶክተሪን ተለወጠ ። በዚህም ውስጥ ሥዕልንና ምሳሌን ማምለክ የሞቱትን የቅዱሳንን ልብስ አጥንትና የተቀሩትንም ነገሮች መሸጥ ተከለከለ ።

በሺጅ፻፵፭ ዓ. ም. ንግሥት ሜሪ መግዛት ጀመረች ። የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንን ሃይማኖት አጥብቃ ስለመነችበት ቀድሞ የነበራቸውን ኃይል በጊዜዋ ለካቶሊክ አብያተ ክርስቲያናት መልሳ ሰጠች ። ብዙዎችን ፕሮቴስታንቶችንም አስገደሉች ።

ንግሥት ሜሪ ሞታ ኤልሳቤጥ በሺ ጅ፻፶ ዓ. ም. በነገሠች ጊዜ የፕሮቴስታንት ሃይማኖት በእንግሊዝ አገር በጣም ጸና ። በዚህ ጊዜ ዶክተሪን ከቀድሞው ይበልጥ ተለዋወጠ ። በእንግሊዝም አገር ከሚገኙት ሕዝቦች ብዙዎቹ ፕሮቴስታንቶች ሆኑ ።

የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ።

ከሺጅ፻፵፮ ዓ. ም. — ሺጅ፻፶፭ ዓ. ም. መካከል የትሬንት ስብሰባ የተባለው ሦስት ጊዜ ተደረገ ። በዚህ ስብሰባ የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን አንዳንድ ነገር አደሰች ። ሆኖም የተሰበሰቡት ዋናው አላማቸው ቤተ ክርስቲያንን አጠንክረው ከፕሮቴስታንቶች ጋራ እንዲዋጉ ነበር ። ዛሬ የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን የምትከተለው ዶክተሪን በትሬንት ስብሰባ የተወሰነውን ነው ።

በካቶሊክና በፕሮቴስታንቶች መካከል የተደረገ ግጭት ።

በሺጅ፻፲፪ ዓ. ም. እና በሺጅ፻፶፬ ዓ. ም. መካከል ፕሮቴስታንቶች ታላቅ ስደት ደረሰባቸው ። ብዙዎቹም ሰዎች በክርስቶስ ስላሙኑበት ተገደሉ ።

ከሺጅ፻፶፬ ዓ. ም. — ሺጅ፻፶፯ ዓ. ም. ድረስ ራሳቸውን ለማዳን ሲሉ ፕሮቴስታንቶች እንደ እስጳንያ ካሉት በጣም ጠንካራ ካቶሊካውያን አገሮች ጋር ስለሃይማኖታቸው ዘጠና ዓመታት ሙሉ ተዋጉ ። ከጦርነቱ በኋላ የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንና የፕሮቴስታንት አገሮች ወሰን ተለየ ። ያ ወሰን ዛሬም ምንም ያህል አልተለወጠም ።

ከቤተ ክርስቲያን ማቅናት በኋላ ።

የፕሮቴስታንት እምነት ።

የቤተ ክርስቲያን ማቅናት ውጤቱ ለእምነት ባለ ሙሉ ሥልጣን መጽሐፍ ቅዱስ ስለሆነ ሁሉም ወደ እርሱ እንዲመለስ ነበር ። ፕሮቴስታንቶቹም መጽሐፍ ቅዱስን ሰዎቹ በሚያነሱት ቋንቋ ሰጧቸው ። የፕሮቴስታንት ቤተ ክርስቲያን ቅዳሴ (መዝሙርና ጸሎት) ሕዝብ በሚገባው ቋንቋ ተደረገ ። በሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ግን ቅዳሴው ከቄሶች በቀር ሕዝብ በማይገባው በላቲን ቋንቋ ይደረግ ነበር ።

የዶክተርን ልዩነት ።

እንግዲህ ፕሮቴስታንቶች መጽሐፍ ቅዱስን ሲያነቡ በሚመስላቸው ዓይነት መንገድ ለመተርጉም ነፃ ነት አገኙ ። መጽሐፍ ቅዱስ ስለዚህ ነገር የሚያስተምረው ይህን ነው እያሉ በሐሳብ ይለያዩ ጀመር ። ምንም እንኳን እምነታችን በመጽሐፍ ቅዱስ የተመሠረተ ነው ቢሉ ከአዲስ ኪዳን ትምህርት አንዳንዶች እየራቁ ሄዱ ።

አንዳንዱ ልዩነት ቁም ነገር የሌለው ሲሆን አንዳንዱ ደግሞ ትልልቅ ልዩነት ነበረው ። የሥላሴን አንድነትና ሦስትነት የሚክዱ ሰዎች ተነሡ ። ስለዚህ እነዚህ ሰዎች ክርስቲያኖች ናቸው ለማለት አያስደፍርም ።

የሳይንስ እውቀት በጣም ከተስፋፋ ወዲህ አንዳንድ ሊቃውንት ተነሥተው በዚህ ዓለም የሆነውን ነገር ሁሉ በተፈጥሮ ብቻ ለማወቅና ለማስረዳት ይቻላል ብለው አስተማሩ ። እንግዲህ በታምራት አያምኑም ማለት ነው ። ወንጌል ከሚያስተምራቸውም ዋና ዋና ነገሮች አብዛኞቹን ካዱ ። መጽሐፍ ቅዱስም የእግዚአብሔር ቃል አይደለም፤ የጻፈውም ሰው ከሃሳቡ አመን ጭቶ ነው፤ በውስጡም ሰው በልቡ ስለ እግዚአብሔር ምን እንደሚያስብ መጻፉን አስተማሩ ። እነዚህ የሐሰት አስተማሪዎች ያስተማሩትን ትምህርት ብዙ ሰዎች መቀበላቸው መጥፎ ነገር ነበር ። በዚህም ምክንያት

ብዙ ሰዎች እግዚአብሔር የሚበል ነገርም የለም ብለው ዘመናዊ አረመኔዎች ወይም መናፍቃን ሆነዋል ። መልካም ምግባር ግን ጥሩ መሆኑን ያስተምራሉ ። ሆኖም በአዲስ ኪዳን እንደሚነገረው የእግዚአብሔርን ኃይል ይክዳሉ ።

ወንጌላዊ ግሥገሳ ።

እኛ ያለንበት ወንጌላዊ ክርስቲያንነት ያላን ዳች ችግር እዚህ አልደረሰም ። አመጣጡ በኩታ ገጠም ዳገትና ቁልቁለት ይመስላል ። ዳገቱ ብዙ ሰዎች ክርስቶስን እንደ መድኃኒታቸው በተቀበሉት ጊዜ ይመስላል ።

በእነዚህ ጊዜዎች ውስጥ በየጊዜው እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ የተመሉ ሰዎች እያስነሣ የታላላቅ መንፈሳዊ መሬዎች አድርጓቸዋል ። በኛም ዘመን በየጊዜው ያስነሣቸዋል ።

ታላቁ የክርስቶስ ትዕዛዝ ።

ክርስቶስ በዚህ ዓለም በነበረ ጊዜ ያዘዘው መጨረሻ ትዕዛዝ «ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ፤ ወንጌልንም ስበኩ ለፍጥረት ሁሉ» የሚባለው መሆኑን አዲስ ኪዳን ይነግረናል ። ለመጀመሪያዎቹ ሦስት መቶ ዓመታት ክርስቲያኖች ይህንን ትዕዛዝ ስለፈጸሙ ቤተ ክርስቲያን

ተስፋፋች ። ከጊዜ በኋላ ግን ትዕዛዙ ተረሳና ከአንድ ሺ ዓመታት ይበልጥ ቤተ ክርስቲያን ከእግዚአብሔር ቃል ርቃ በጨለማ ኖረች ።

ከቤተ ክርስቲያን ማቅናት በኋላ ግን ክርስቲያኖች እንደገና ለክርስቶስ ትዕዛዝ መታዘዝ ጀመሩ ። በ፲፯ኛው መቶ ዘመን የአውሮጳ ክርስቲያኖች የክርስቶስ ስም ወዳልተሰማበት ቦታ ሁሉ ማዳረስ ጀመሩ ። ያም ሥራ እስካሁን ድረስ በመቀጠል ላይ ነው ። ኢየሱስ እስከመለስ ድረስ ሥራችን ይህ ነው ።

